



دی‌دگاه

شماره: ۱۲۵	موضوع: آسیب‌شناسی بازار پول و تأثیر آن بر فضای کسب و کار
تاریخ: ۱۳۹۰/۱۰/۲۸	
تهیه و تنظیم: احمد تشکیری	
توضیح اجمالی:	
<p>وجود و دسترسی به منابع مالی کافی و به هنگام یکی از مهمترین پیش‌نیازهای رشد بخش واقعی اقتصاد محسوب می‌شود. در اقتصاد ایران بیش از ۸۰٪ تامین مالی فعالیت‌های اقتصادی توسط بازار پول (شبکه بانکی) صورت می‌گیرد اگرچه در سایر کشورها سهم عمده تامین مالی را بازارهای بورس برعهده دارند. در خصوص متغیرهای تعیین‌کننده بازار پول شامل «حجم نقدینگی» و «نرخ سود» دو سوال اساسی قابل طرح است:</p> <p>۱- حجم نقدینگی براساس چه سازوکاری تعیین شود؟</p> <p>۲- نرخ‌های سود چگونه و براساس چه سازوکاری تعیین شوند؟</p> <p>در پاسخ به سوال اول اگرچه نظریات اقتصادی رشد نقدینگی متناسب با رشد تولید واقعی را تجویز می‌کنند اما تحلیل آمارهای کشور حاکی از متوسط رشد نقدینگی حدود ۶ برابری نسبت به رشد اقتصادی طی دوره ۸۹-۱۳۸۴ دارد (رشد اقتصادی دوره ۸۹-۱۳۸۴ به ترتیب ۶.۹، ۶.۶، ۶.۷، ۰.۵، ۳.۵ و ۵.۵ درصد و رشد نقدینگی به ترتیب ۳۴.۳، ۳۹.۴، ۲۷.۷، ۱۵.۹، ۲۳.۹ و ۲۴.۶ درصد بوده است).</p> <p>در پاسخ به سوال دوم می‌توان دو شیوه متفاوت در پیش‌گرفت. اول آزادسازی نرخ سود و تعیین آن براساس سازوکار بازار و ریزه‌های عرضه و تقاضا و دوم تعیین نرخ سود سپرده حداقل به میزان نرخ تورم و افزودن حاشیه سودی به آن برای تعیین نرخ سود تسهیلات. مروری بر واقعیات اقتصاد ایران نشان می‌دهد که شیوه تعیین نرخ سود به هیچیک از دو شیوه مذکور نبوده و معمولاً نرخ‌های سود پایین‌تر از نرخ‌های تورم تعیین شده است (نرخ سود واقعی منفی).</p>	
نکات کلیدی:	
<p>در نتیجه تعیین دستوری نرخ‌های سود بانکی:</p> <ol style="list-style-type: none"> اختلال و عدم تعادل در بازار پول ایجاد شده است (بدلیل کاهش جذابیت سپرده‌گذاری و افزایش تقاضا برای منابع پولی بانکی). بدلیل عدم جذب منابع در نظام بانکی، امکان مدیریت و هدایت منابع به سمت بخش‌های مولد کاهش یافته است. حجم بالای نقدینگی سرگردان موجود با هدف کسب سود بالاتر به سمت بازارهای غیرمولد (بازار ارز، طلا، سکه و ...) هجوم می‌برد. فضای رانتی بدلیل شکاف بین نرخ‌های سود رسمی و غیررسمی ایجاد شده است. فضای کسب و کار کشور از منظر دسترسی به منابع بانکی را دچار مشکل کرده است، بدان دلیل که کانال تامین مالی بسیاری تولیدکنندگان و کارآفرینان از بازار پول رسمی کشور به بازار غیررسمی تغییر یافته است. 	
براین اساس پیشنهاد می‌شود:	
<ul style="list-style-type: none"> افزایش نرخ‌های سود بانکی بهینه‌ترین شیوه به‌منظور جذب نقدینگی و افزایش منابع بانکی و تخصیص و هدایت آن به سمت فعالیت‌های تولیدی است. این امر امکان دسترسی بسیاری فعالان اقتصادی به منابع نظام بانکی که هم‌اکنون با هزینه‌های بالاتر در بازار غیررسمی تامین مالی می‌کنند را تسهیل می‌کند (شایان ذکر است براساس اطلاعات بانک مرکزی ج.ا.ا سهم هزینه‌های مالی کمتر از ۵٪ کل هزینه بنگاه‌ها را تشکیل می‌دهد). صدور مجوز بازخرید اوراق مشارکت با نرخ‌های جذاب تقویت بازار مالی و افزایش سهم این بازار در اقتصاد کشور 	
تأیید رئیس موسسه:	تأیید رئیس گروه مشاوران: